

Oświadczenia majątkowe

<https://oswiadczeniamajatkowe.cba.gov.pl/om/stan-prawny-oswiadczen-majatko/rodzaje-i-terminy/14275,Rodzaje-i-terminy.html>
16.01.2025, 00:37

Rodzaje i terminy

Tzw. ustawa antykorupcyjna

Zgodnie z treścią art. 10 ust. 4 ustawy antykorupcyjnej, oświadczenie majątkowe składa się kierownikowi jednostki (dyrektorowi generalnemu urzędu) w trzech przypadkach:

1. przed objęciem stanowiska,
2. co roku do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego,
3. w dniu opuszczenia stanowiska.

Ustawy bezpośrednio odwołujące się do przepisów ustawy antykorupcyjnej lub dokładnie odwzorowujące jej regulacje dotyczące okoliczności składania oświadczeń majątkowych:

- ustawa o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (art. 72 ust. 2),
- ustawa o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (art. 80a),
- ustawa o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (art. 42).

Inne ustawy zawierające rozwiązania bardzo zbliżone do ustawy antykorupcyjnej, tj. składanie oświadczeń w trzech jednoznacznie określonych przypadkach:

- ustawa *Prawo o prokuraturze* (art. 104 § 5) – oświadczenie składa się w terminie 30 dni od dnia objęcia stanowiska prokuratora, według stanu na dzień jego objęcia, a następnie co roku do dnia 30 kwietnia, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, a także w ciągu 30 dni od dnia opuszczenia stanowiska prokuratora, według stanu na dzień jego opuszczenia;
- ustawa *o Służbie Więziennej* (art. 161 ust. 1) – funkcjonariusz jest obowiązany

złożyć oświadczenie majątkowe przy nawiązaniu stosunku służbowego, a następnie co roku do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, a także przy rozwiązaniu stosunku służbowego.

Ustawa o wykonywaniu mandatu posła i senatora

Zgodnie z art. 35 ust. 3 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, posłowie i senatorowie składają oświadczenia w następujących terminach:

1. do dnia złożenia ślubowania,
2. do dnia 30 kwietnia każdego roku, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego,
3. w terminie miesiąca od dnia zarządzenia nowych wyborów do Sejmu i Senatu.

Rozwiązania dotyczące rodzajów oświadczeń majątkowych i terminów ich składania, nawiązujące bezpośrednio do regulacji przyjętych w ustawie o wykonywaniu mandatu posła i senatora znalazły się w art. 3a ust. 3 ustawy *o uposażeniu posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w Rzeczypospolitej Polskiej*. Posłowie do Parlamentu Europejskiego składają oświadczenia majątkowe w wymienionych niżej terminach:

1. do dnia pierwszego posiedzenia Parlamentu Europejskiego, w którym bierze udział poseł,
2. do dnia 30 kwietnia każdego roku, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego,
3. w terminie miesiąca od dnia zarządzenia nowych wyborów do Parlamentu Europejskiego.

Ustawy samorządowe

Radni wszystkich szczebli samorządu terytorialnego oraz wójt (burmistrz, prezydent miasta) są zobowiązani do złożenia pierwszego oświadczenia majątkowego w terminie 30 dni od dnia złożenia ślubowania. Kolejne oświadczenia składane są przez radnego i wójta (burmistrza, prezydenta miasta) co roku do dnia 30 kwietnia, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego oraz na 2 miesiące przed upływem kadencji. W przypadku objęcia mandatu w trakcie trwania kadencji oświadczenie należy złożyć w terminie 30 dni od dnia złożenia ślubowania. Regulacje w tym zakresie znalazły się w art. 24h ust. 4 ustawy o samorządzie gminnym, art. 25c ustawy *o samorządzie powiatowym* oraz art. 27c ustawy *o samorządzie województwa*.

Należy zauważyć, że opisane przepisy wskazują obowiązek złożenia oświadczenia majątkowego w związku z upływem kadencji, nie obejmują natomiast takiego obowiązku w przypadku zaistnienia okoliczności innych niż upływ kadencji, co może

prowadzić do sytuacji unikania złożenia ostatniego oświadczenia, na przykład przez pisemne zrzeczenie się mandatu przez radnego. Postulat wprowadzenia przez ustawodawcę zmian polegających na połączeniu obowiązku złożenia ostatniego oświadczenia majątkowego z innymi niż upływ kadencji przesłankami wygaśnięcia mandatu określonymi w art. 383 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. *Kodeks wyborczy* (Dz. U. z 2023 r. poz. 2408, z późn. zm.) sformułowała Anna Wierzbica^[1]. Propozycja dotyczyła składania ostatniego oświadczenia majątkowego w sytuacjach określonych w art. 383 § 1 pkt 2, 4-5 i 6 Kodeksu wyborczego, tj. w przypadku:

- utraty prawa wybieralności lub nieposiadania go w dniu wyborów,
- pisemnego zrzeczenia się mandatu,
- naruszenia ustawowego zakazu łączenia mandatu radnego z wykonywaniem określonych w odrębnych przepisach funkcji lub działalności,
- wyboru na wójta.

Postulowane zmiany miałyby zapobiegać, obecnie zgodnym z prawem, możliwościom uniknięcia złożenia ostatniego oświadczenia majątkowego, a tym samym zachować istotę antykorupcyjnego oddziaływania składania oświadczeń majątkowych, jako narzędzia kontrolnego, które da odpowiedź na pytanie, czy radny, pełniąc funkcję publiczną, nie wykorzystał jej do osiągania niezgodnych z prawem korzyści, czemu służy porównanie pierwszego i ostatniego oświadczenia

Inne osoby zobowiązane do złożenia oświadczeń o swoim stanie majątkowym, na podstawie ust. 5 przedstawionych wyżej artykułów ustaw samorządowych, tj. zastępca wójta (członek zarządu powiatu/województwa), sekretarz gminy (powiatu/województwa), skarbnik gminy (powiatu/województwa), kierownik jednostki organizacyjnej gminy (powiatu), kierownik wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej, osoba zarządzająca i członek organu zarządzającego gminą (powiatową/wojewódzką) osobą prawną oraz osoba wydająca decyzje administracyjne w imieniu wójta (starosty, marszałka województwa) składają oświadczenia majątkowe w następujących terminach:

- 30 dni od dnia wyboru lub powołania na stanowisko albo od dnia zatrudnienia.
- co roku do dnia 30 kwietnia, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego
- w dniu odwołania ze stanowiska lub rozwiązania umowy o pracę.

Do wszystkich opisanych przepisów ustaw samorządowych został dodany ust. 5a, wskazujący, że jeżeli terminy określone w ust. 4 lub 5 nie zostaną dotrzymane, odpowiednio, przewodniczący rady gminy (przewodniczący rady powiatu/przewodniczący rady województwa), wojewoda lub wójt (starosta/marszałek

województwa) w terminie 14 dni od dnia stwierdzenia niedotrzymania terminu wzywa osobę, która nie złożyła oświadczenia, do jego niezwłocznego złożenia, wyznaczając dodatkowy 14-dniowy termin. Termin ten liczy się od dnia skutecznego dostarczenia wezwania.

W przypadku osób wydających decyzje administracyjne w imieniu wójta (starosty/marszałka województwa) istnieje ustawowy obowiązek złożenia ostatniego oświadczenia majątkowego jedynie w dniu odwołania ze stanowiska lub rozwiązania umowy o pracę. Ustawodawca nie przewidział prawnego rozwiązania dla sytuacji, gdy osobie takiej upoważnienie zostało cofnięte.

Ustawy sędownicze

Określenie terminów składania oświadczeń majątkowych przez sędziów sądów powszechnych znajduje się w art. 87 ustawy *Prawo o ustroju sądów powszechnych*. Oświadczenie składa się w następujących terminach:

- 30 dni od dnia objęcia urzędu sędziego albo powołania na stanowisko dyrektora sądu lub zastępcy dyrektora sądu, według stanu na dzień objęcia urzędu albo powołania,
- co roku do dnia 30 kwietnia, według stanu na 31 grudnia roku poprzedniego,
- 30 dni od dnia opuszczenia urzędu sędziego albo odwołania ze stanowiska dyrektora sądu lub zastępcy dyrektora sądu, według stanu na dzień opuszczenia urzędu albo odwołania.

Na podstawie art. 8 ustawy *Prawo o ustroju sądów administracyjnych*, sędziowie sądów administracyjnych składają oświadczenie o stanie majątkowym, o którym mowa w art. 87 opisanej wyżej ustawy *Prawo o ustroju sądów powszechnych*.

Natomiast ustawa *Prawo o ustroju sądów wojskowych* w art. 28 § 4, nawiązując do terminów wynikających z ustawy *Prawo o ustroju sądów powszechnych*, samodzielnie konstruuje ten przepis. Oświadczenie majątkowe składa się w następujących terminach:

- 30 dni od dnia objęcia urzędu sędziego,
- co roku do dnia 30 kwietnia, według stanu na 31 grudnia roku poprzedniego,
- 30 dni od dnia opuszczenia urzędu sędziego, według stanu na dzień opuszczenia urzędu.

Inne ustawy

Ustawa o *Krajowej Administracji Skarbowej* (art. 149 ust. 1) – osoby wskazane w tym przepisie są obowiązane corocznie, w terminie do dnia 31 marca, składać

oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Przepis ten nie określa dnia, na który ma zostać wykazany stan majątkowy. W tym wypadku należy jednak wziąć pod uwagę ust. 7 tego artykułu, wskazujący, w zakresie nieuregulowanym, stosowanie przepisów ustawy antykorupcyjnej.

Złożenie oświadczenia majątkowego w czterech przypadkach - przy nawiązaniu oraz rozwiązaniu stosunku służbowego, corocznie do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego oraz na żądanie właściwego przełożonego, przewidują przepisy następujących ustaw:

- ustawa o *Obronie Ojczyzny* (art. 338 ust. 1 i ust. 4) – corocznie do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego oraz na żądanie Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej lub Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego według stanu na dzień określony przez ten organ, a także w terminie 14 dni od dnia zwolnienia ze służby według stanu na dzień zwolnienia ze służby,
- ustawa o *Służbie Ochrony Państwa* (art. 137 ust. 1 i ust. 4) – przy nawiązaniu stosunku służbowego, przy rozwiązaniu stosunku służbowego, corocznie oraz na żądanie Komendanta SOP lub osoby przez niego upoważnionej,
- ustawa o *Policji* (art. 62 ust. 2 i ust. 3) – przy nawiązaniu lub rozwiązaniu stosunku służbowego lub stosunku pracy, corocznie oraz na żądanie przełożonego właściwego w sprawach osobowych,
- ustawa o *Państwowej Straży Pożarnej* (art. 57a ust. 6 i ust. 7) – przy nawiązaniu lub rozwiązaniu stosunku służbowego, corocznie oraz na żądanie przełożonego uprawnionego do powołania lub mianowania,
- ustawa o *Straży Granicznej* (art. 91a ust. 1 i ust. 5) – funkcjonariusze SG składają oświadczenia o stanie majątkowym przy nawiązaniu lub rozwiązaniu stosunku służbowego, corocznie oraz na żądanie osób wymienionych w art. 91a ust. 1.

Odrębne regulacje dotyczą pracowników Straży Granicznej, którzy – na podstawie art. 91a ust. 3 ww. ustawy – składają oświadczenia majątkowe na żądanie Komendanta Głównego Straży Granicznej, Rektora - Komendanta Wyższej Szkoły Straży Granicznej, Komendanta Biura Spraw Wewnętrznych Straży Granicznej, właściwych komendantów oddziałów Straży Granicznej, komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej lub komendantów ośrodków Straży Granicznej.

Podobne rozwiązania, jak w przypadku pięciu ww. ustaw, dotyczące złożenia oświadczenia majątkowego na żądanie, ustawodawca przyjął w ustawie o *pracownikach samorządowych*. Art. 32 ust. 1 tej ustawy nakazuje złożenie oświadczenia o swoim stanie majątkowym pracownikowi samorządowemu zatrudnionemu na stanowisku urzędniczym, w tym na kierowniczym stanowisku

urzędniczym, na żądanie osoby upoważnionej do dokonywania czynności w zakresie prawa pracy. Na podstawie art. 34 tejże ustawy wyłączeni z takiego obowiązku zostali pracownicy samorządowi zatrudniani na podstawie wyboru (np. wójt, starosta, marszałek województwa) oraz na podstawie powołania (np. zastępca wójta, skarbnik gminy).

Obowiązek złożenia oświadczenia majątkowego na żądanie występuje również w ustawie *o pracownikach urzędów państwowych*. Osoba zobowiązana składa oświadczenie majątkowe przy nawiązaniu stosunku pracy oraz na żądanie kierownika urzędu (art. 17 ust. 4).

Ustawa *o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych* w art. 41a ust. 2 przyjęła odbiegający od innych ustaw termin złożenia oświadczenia corocznego – członek zarządu składa oświadczenie według stanu na 31 grudnia roku ubiegłego do dnia 31 maja. Wcześniej składa oświadczenie przed objęciem funkcji w zarządzie.

Istotne znaczenie dla terminów składania oświadczeń majątkowych ma ich właściwe obliczenie. A więc, na przykład, w sytuacji gdy termin złożenia oświadczenia majątkowego przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub na sobotę oraz gdy oświadczenie majątkowe zostaje złożone za pośrednictwem poczty, co jest częstą praktyką stosowaną przez wójtów i przewodniczących rady gminy, składających oświadczenia wojewodzie. Opisane ustawy nie regulują w pełni tego zagadnienia. Czynność złożenia oświadczenia majątkowego nie mieści się w zakresie przedmiotowym ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2024 r. poz. 572). Brak więc jest podstaw do stosowania rozwiązań dotyczących sposobu obliczania terminów przyjętych w art. 57 tej ustawy. Z racjonalnego punktu widzenia wydaje się, że najprostszym rozwiązaniem tego problemu byłoby odwołanie się wprost w ustawach szczegółowych, w tym zakresie do przepisów ustawy *Kodeks postępowania administracyjnego*.

^[1.] A. Wierzbica, *Terminy składania oświadczeń majątkowych w prawie samorządu terytorialnego - postulaty de lege ferenda*, Samorząd Terytorialny nr 10/2012, s. 40-47.